

ОСВІТА ЯК ДОМІНУЮЧИЙ ФАКТОР СТВОРЕННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ РЕГІОНУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ОРІЄНТАЦІЇ НА ІННОВАЦІЙНИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

А. О. МОСКВІНА, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки
А. Р. САЛТИКОВА, студ.
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Сьогодні лідерами світової економіки стають країни, що вибрали інноваційний шлях розвитку. Перехід до інноваційного шляху розвитку важливий для кожного регіону. Сьогодні зростає значимість нематеріальних чинників інноваційного розвитку регіонів: розвиток людського капіталу, кадрове забезпечення, освіченість, знання і кваліфікація працівників, кількісний і якісний склад зайнятості та ін.

Для побудови інноваційної економіки необхідні креативно мислячі фахівці. Формування достатнього числа креативно мислячих фахівців вимагає від держав вирішення стратегічних завдань, а також вибору засобів їх досягнення. Одним з цих засобів є освіта.

Формування інноваційного суспільства і розвиток системи освіти визначають один одного настільки, що фактично є двома сторонами одного соціально-економічного процесу.

Це ставить ряд серйозних завдань перед сферою освіти, першочерговим з яких є формування нової масової економічної свідомості, і вимагає нових форм інтеграції навчально-освітньої діяльності, науки і виробництва [1].

Інноваційний розвиток регіону, що здійснюється через активізацію в ньому інноваційної діяльності, є одночасно і інструментом для вирішення завдань його соціально-економічного розвитку, і складовою невід'ємною частиною самого цього розвитку. Рівень розвитку інноваційних процесів формує напрями та темпи регіонального розвитку з метою якісного перетворення і збільшення основних економічних показників, де розглядається зростаюча роль людини, його кваліфікація й інтелект, адекватний сучасним вимогам професіоналізму, а також інноваційний підхід до вирішення економічних проблем.

В сучасних умовах людський потенціал та людський капітал є домінуючими факторами інноваційного розвитку. Ці фактори впливають на інноваційний розвиток регіону через кадрову складову і систему освіти. Розвинений вузівський і науковий сектор регіону служать найважливішою інтелектуальною передумовою розвитку людського капіталу та підвищення рівня інноваційного потенціалу. Людський капітал, який характеризується рівнем інтелектуального і духовного розвитку, кваліфікації, інноваційних здібностей, професійної майстерності та сумлінності, придбаних в процесі освіти і трудового досвіду, є елементом нематеріального багатства суспільства і

взаємопов'язаний з інноваційною складовою економічного розвитку країни та її регіонів.

Майбутнє сучасного суспільства, стратегія його розвитку зв'язується з професійними і загальнолюдськими знаннями. Знання завжди мали впливу на всі сторони життя, що транслюється в першу чергу через систему освіти.

Необхідною умовою формування інноваційної економіки регіону є реформування системи професійної освіти. Необхідно переосмислення значення системи освіти в економіці країни, залучення інвестицій в дану стратегічно важливу галузь. У цьому запорука подальшого розвитку країни і безпеки її громадян.

Як відзначають більшість сучасних дослідників в області інноваційного розвитку, ринок не здатний забезпечити адекватне вкладення ресурсів в науку, тим самим, вказуючи необхідність державного регулювання інновацій. Основна роль щодо регулювання інноваційних процесів повинна лягти на регіональні органи управління, яким необхідно створювати умови для інноваційної активності, підвищення якості людського капіталу на регіональному рівні, реалізації інновацій в практичній діяльності та створення адекватного ринкового середовища для цього. Першочерговим завданням є створення правових, економічних та організаційних умов, які забезпечують вирішення завдань підвищення якості людського капіталу та соціально-економічного розвитку.

Досвід розвинених країн показує, що пожвавлення економіки депресивних районів відбувається за рахунок внутрішніх ресурсів регіону. Так освітній та інтелектуальний потенціал при інноваційному розвитку регіону є елементами досягнення соціальної стабільності, що безпосередньо впливає на соціально-економічний розвиток країни.

Однією з пріоритетних стратегічних цілей в галузі освіти є підвищення доступності якісної освіти, що відповідає вимогам інноваційного розвитку економіки, актуальним потребам суспільства і його громадян. Можливість готувати фахівців під специфіку регіонів. Сучасні, грамотні, креативно мислячі фахівці з якісною освітою в області економіки здатні підняти економіку регіонів на істотно вищий рівень розвитку і конкурентоспроможності. Це, в свою чергу, потребують мобільного переорієнтації системи освіти на підготовку людини до життя в швидко мінливих умовах при інтенсивному розвитку соціальних і економічних процесів, готового оперативно продовжити своє навчання, відповідаючи на запити суспільства і ринку праці.

Зараз має місце тенденція до різкого знецінення знань в часі, але цінність фундаментальних знань з часом не зменшуються. Якщо отриманих у вузі знань було раніше досить для 20-25 років практичної діяльності, то зараз оптимальний термін їх ефективності становить максимум 5-7 років, а в галузях, що визначають науково-технічний прогрес, - вдвічі менше [2]. В умовах сучасної економіки фахівцям необхідно постійно оновлювати набуті знання і навички внаслідок їх швидкого старіння. Йдеться про освіту протягом усього життя. Безперервна освіта людини протягом всього його життя буде фактором його мобільності, готовності до змін в суспільстві. Рішення проблеми бачиться

в тому, щоб прищепити учням культуру саморозвитку, прагнення до підвищення індивідуального потенціалу через придбання нових знань і умінь, коли особистість буде володіти методами та підходами нарощування актуальних знань і умінь, тобто інструментами безперервного навчання. Слід забезпечити випереджаючий характер розвитку освіти, націленість її на запити і цінності майбутньої цивілізації.

Література:

1. Осипов В. М. Інноваційні фактори розвитку регіону: проблеми та перспективи / В. М. Осипов, А. М. Грезіна // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. – 2011. – № 1 (1). – С. 165–169. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2011/n1.html> (дата звернення: 20.01.2019)
2. Подкуйко А. А. Актуальность экономического образования как фактор инновационного развития региона / А. А. Подкуйко// *Молодой ученый*. – 2015. – №11.1. – С. 104–106. URL: <https://moluch.ru/archive/91/19376/> (дата звернення: 17.01.2019).
3. Шевчук А. В. Аналіз факторів інноваційного розвитку регіональних освітніх систем в умовах побудови інформаційного суспільства / А. В. Шевчук // *Економічний форум*. – 2013. – №1. – С. 1–8. URL: <http://ird.gov.ua/publication/ec-f.pdf> (дата звернення: 22.01.2019)

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРИСКОРЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ

О. В. НАЗАРЕНКО, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри загальної економічної теорії
*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

Ю. В. ЄГОРОВА, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економічної теорії
*Харківський національний технічний університет будівництва та архітектури,
м. Харків*

На початок 2019 року валовий внутрішній продукт (ВВП) на душу населення в Україні становить лише 7,9 % від середнього в Євросоюзі. [1] З таким показником не можна досягти євроінтеграції, зупинити масову міграцію робочої сили, забезпечити захист зовнішніх кордонів країни. Вихід із ситуації, що склалася, вимагає нових підходів до економічних рішень на рівні країни та регіонів.

За останні роки децентралізація управління є досить позитивною тенденцією. Українські міста, а їх налічується близько 550, реформувати значно легше ніж усю країну. Деякі з міських адміністрацій почали створювати інноваційні осередки розвитку, що мають на меті зупинити руйнівну деіндустріалізацію. Прикладом може бути досвід Вінниці та Львова, де працюють агентства розвитку, які залучають та супроводжують інвестиції, які необхідні конкретним підприємствам регіону. В Івано-Франківську